

Többet ér ezer szónál

A zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár történetének képeskönyve CD-ROM-on

„Könyvtárfenntartási hitelkeretek nyitására kaptak lehetőséget azok a városok, amelyekben eddig csak megyei könyvtárak működtek” – olvashatjuk a Gerő Gyula által összeállított, *Magyar könyvtártörténeti kronológia 996–2007* című kiadvány 1960. január 1-jei dátumánál. Ezt a lehetőséget kihasználva jöttek létre a megyeszékhelyek többségében a hatvanas évek folyamán (sőt még a hetvenes évek elején is) a városi költségvetésből fenntartott, önálló városi könyvtárak. Közéjük tartozott a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár is. Épületének alapkövét 1962. november 7-én helyezték el, ünnepélyes felavatására 1963. augusztus 20-án (tehát ötven éve) került sor.

Természetes, hogy egy könyvtárra, amelyik „megszületik”, fejlődik (s remélhetőleg nem hal el) mint élő organizmusra tekintünk: számon tartjuk „életének” fordulópontjait, működési idejének kerek évfordulóit. Ezt történt Zalaegerszegen is, ahol a városi könyvtár a harmincadik évfordulójára évkönyvet, a negyvenedikre emlékkönyvet jelentetett meg. Idén pedig elérkezett az ötvenedik évforduló is, amelyet az intézmény szeptember 12-én ünnepelt meg – a *Zalai Hírlap Online* megfogalmazása szerint: „Számos vendég részvételével, mégis családias légkörben”. Az esemény alkalmára most nem nyomtatott kötet, hanem digitális kiadvány jelent a meg „A jövő betűiből épül...” *A József Attila Városi Könyvtár történetének képeskönyve 1963–2013. 50 év a város szolgálatában* címmel. A kiadványban valójában egy jól megszerkesztett 78 oldalas „könyvet” láthatunk, csakhogy nem papíron, hanem Adobe Acrobat Documentként, pdf fájlban. Kiadója a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, mivel a korábban önálló városi könyvtár 2013. január 1-jétől ennek az intézménynek a tagkönyvtáraként működik.

A CD-ROM tartalmának szerkesztői, Kereki Judit, Kiss Gábor és Nitsch Erzsébet nemcsak egyszerű képeskönyvvel gazdagították hazai könyvtártörténeti kiadványaink sorát, hanem követték a korábbi jubileumi kiadványok tematikai hagyományát is: történetet írtak, munkatársak névsorát tették közzé, bibliográfiát állítottak össze, és nem utolsó sorban élvezhető képanyaggal kedveskedtek a CD-lemezt gépükbe behelyezőknek.

A bevezető megírására Gyimesi Endrét kérték fel, aki 1981–1986 között a könyvtár igazgatója volt, s aki később a levéltár igazgatójaként, majd több mint másfél évtizedig a város polgármestereként érezkelhette a könyvtár munkatársainak a város lakossága érdekében végzett elkötelezett, lelkiismeretes munkáját. Kitűnő vá-

lasztás volt, hiszen az egykori igazgató (jelenleg országgyűlési képviselő) *Ötven év a zalaegerszegiek szolgálatában. Fél évszázados a József Attila Városi Könyvtár* című írásában csak annyiban érinti személyes vonatkozásait, amennyire az éppen szükséges. „Az idő múltával eredmények mehetnek feledésbe, ha a történet, az erőfeszítéseket holt betű nem rögzíti” – kezdi szövegét a szerző, akitől nem visszaemlékezést, hanem teljes körű fejlődéstörténetet kapunk, olyant, amelyik a maga komplexitásában írja le az intézmény ötven évét, bemutatva a folyamatokat, a nehézségeket, az eredményeket. Szükségtelennek tartom most ezt a mozgalmas ötven évet akár kivonatossan, akár részleteiben ismertetni, annyit azonban itt is el kell mondani, hogy a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár nemcsak a zalaegerszegieket szolgáló, helyi fiókhálózatot működtető „egyszerű” városi könyvtár volt, hanem fokozatosan átvette a városkörnyéki könyvtárak szakmai-módszertani felügyeletét, e könyvtárak központosított ellátórendszerének működtetését is.

A könyvtártörténet után következik – *Munkatársaink* fejezetcím alatt – annak a nyolcvanegy munkatársnak a neve betűrendben, akik 1963-tól napjainkig „működtették” az intézményt. Nevük után szerepel munkavégzésük kezdő, illetve záró éve. A jelenleg is alkalmazásban állóknál természetesen nincs záró év, megkülönböztetésül az ő adatsoruk félkövér betűkkel van kiemelve. Külön csoportot képez az öt jelenlegi fiókkönyvtáros, akiknél a fiók neve is szerepel.

A korábbi évfordulós kiadványokhoz hasonlóan – *Rólunk írták* címmel – itt is megtalálható egy bibliográfia a könyvtárra vonatkozó közleményekről. A bibliográfia tételei – a könyvtár Gárdonyi Géza utcai építéséről szóló 1963. júniusi hírlapciktől kezdve – éves bontásban láttatják a könyvtár elhelyezésének változásait, a szolgáltatások fejlődését, az olvasókkal való foglalkozás különböző formáit, a város lakóinak, a felnőtt és gyermekolvasóknak szóló programok sokaságát – egészen a gyerekek számára szervezett Könyvtár-net tábor bemutató, 2013. június 6-i hírlapi beszámolóig. A szinte kizárólag a helyi médiumokból való 544 tételes válogatás látványosan reprezentálja, hogy a könyvtár tevékenysége mennyire részévé vált (az idő haladtával egyre fokozódó méretben) a város kulturális életének. Bizonyítja ezt az is, hogy amíg a hatvanas, hetvenes évek többnyire egy, vagy maximum négy tétellel szerepelnek, addig a 2011-es évre vonatkozóan már negyvennégy cikket lehetett beválogatni, és a 2012. év is negyven közlemény leírását tartalmazza.

A bibliográfia feltehetően a korábbi két évfordulós kiadvány anyagára épül, és valószínűleg ebből adódik egyenetlensége is. Ugyanis hiányzik a szerzőségi közlés az 1993-ig megjelent cikkeknél, az 1993–2003 közöttiek viszont tartalmaznak ilyen adatokat, majd a 2004 utáni tételeknél ismét elmaradtak mind az újságíró, mind a könyvtáros szerzők nevei. Az valóban helyes megoldás, hogy az összegyűjtött anyag egy válogatás után került közlésre, de az nehezen érthető, hogy miért maradhatott ki néhány érdemi közlemény, olyan, mint például a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* 1993. decemberi számában megjelent, *Visszatekintés a József Attila Városi Könyvtár 30. évére* című, Major Árpád által írt folyóiratcikk. Ugyanakkor – korunk információ-szóródásának megfelelően – már szerepelnek azok a webes közlemények is, amelyek a Zalaegerszegi Televízió, a Zala Media Online információs és üzleti portál, illetve a Zalaegerszeg megyei jogú város hivatalos portálja oldalán érhetőek el.

A bibliográfiát követő oldalak után érkezünk el a címben megnevezett műfajhoz, azaz a képeskönyv részhez. Ha igaz az a szolás, hogy egy kép többet ér ezer szónál, akkor kiszámítható, hogy hány ezer szónak felelne meg az a – a digitális formátum technikai lehetőségeivel élő – kiváló minőségben megtekinthető (nagyítható, kimásolható), fölíratokkal ellátott 197 kép, amelyik a kiadvány terjedelmének több mint a felét adja.

A képanyag alapvetően két időrendi fejezetre osztható, amelyet a városi könyvtár elhelyezése határozott meg. A első „*A könyvtár a Gárdonyi utcában*” címmel tizenhat, többségében még fekete-fehér képben mutatja be az épület alapkövének letételétől az 1980-ig tartó időszakot. A legelső képeken láthatjuk a helyi alakulat katonáit, amint az építkezésen dolgoznak, majd ott álnak az avató ünnepségen is. A következők már a könyvtár elkészült épületét, majd az átépített, kibővített épületét mutatják. Készült kép az első olvasókról is, akik a könyvállványok még félig üres polcai előtt válogatják az olvasnivalót. A gyermekfoglalkozások színhelyét, valamint a felnőtt részleg szabadpolcos terét bemutató képek után három csoportos gyermekfoglalkozás ábrázolása után ezt a részt a könyvtár korabeli kiadványainak címdaljai zárják.

A második nagy egység *A könyvtár a Landorhegyen* címmel, a városi könyvtár 1981 utáni időszakáról tematikus csoportosításban, többségében már színes fotókkal nyújt teljes körű áttekintést. Csak néhány kép az, amelyik a belső tereket mutatja meg (a fekete-fehér képekből következőleg valószínűleg még a nyolcvanas évek eleji állapotokban), majd az ezt követő szakaszok már a felnőttek számára szervezett irodalmi és ismeretterjesztő rendezvényekről (32 fotó), internethasználói, szövegszerkesztői tanfolyamokról (3 fotó) készült képeket tartalmaznak. Kisebbségi csoportok képeznek a középiskolás olvasókat mozgósító rendezvények (6 kép), a kiállítások (5 fotó), a fiókkönyvtárak rendezvényei (2 fotó), a Kárpát-medencei kapcsolatok (4 fotó), a szakmai napok (6 fotó) képei. A könyvtár vendégkönyvének hét kézírásos bejegyzését olvashatjuk a rendezvényekre meghívott íróktól, színészekről, előadóktól.

A gyerekeknek szóló rendezvények 55 fotója (az összes képnek közel harminc százaléka) hat fejezetbe lett beosztva: *Együtt a család; Író-olvasó találkozók; Mesék nyomában; Öröm kör; Táborok; Versenyek, vetélkedők, játékok*. Öröm nézni a rendezvényeken, foglalkozásokon résztvevő gyerekek arcát, arra gondolva, hogy a könyvtárosok munkálkodása nyomán bizonyára a későbbiekben sem szakadtak el a könyvtártól, az olvasás élményétől, az ismereteket közlő dokumentumok használatától.

Tizenhét kép mutatja be a városi könyvtár ellátó-körzetébe tartozó könyvtárakat, majd az egykori, illetve a jelenlegi munkatársak csoportképei után a városi könyvtár öt eddigi igazgatóját ábrázoló képet láthatjuk. A képeskönyv egy oldalt és négy képet szán a Bartók Béla utcai Keresztury-házra. (Keresztury Dezső hagyatékának gondozása és az épület alkotóházként való üzemeltetése is a városi könyvtár feladata.)

Borítóképek utalnak a könyvtár sorozati, illetve monografikus kiadványaira, s a lemezen látható képanyagot a könyvtár két korábbi, valamint a jelenlegi logója zárja. Az utolsó oldalak a használatot segítik avval, hogy itt található a képek jegyzéke, valamint a tartalomjegyzék.

Amit külön meg szeretnék jegyezni a képanyag kapcsán az az, hogy természetesen itt is válogatásról van szó, hiszen az utóbbi évekből még rengeteg további kép tekinthető meg a könyvtár honlapjának *Galéria* menüpontja alatt. Ez a válogatás egyben tükrözi a könyvtár ötven évének ars poeticáját is, ugyanis nem az épületek, nem a raktárak, nem a könyvtárosok, és nem a könyvtári technika, hanem a használók, a gyerekek, a diákok, a felnőtt olvasók, a könyvtári rendezvények résztvevői dominálnak a képanyagban. Azok, akiket a könyvtár már ötven éve szolgál.

Az ismertetés befejezéséül egyetértően veszem kölcsön Gyimesi Endre történeti összefoglalójának záró gondolatait:

„A hajdani egy szem részfoglalkozású dolgozóval szemben egy sokoldalúan képzett szakembergárda – a hagyományos feladatok elvégzésén túl – igyekszik eredményesen megbirkózni az információs társadalom követelményeivel. Tudják, hogy ez egy olyan szakma, ahol az ember soha nem tud eleget, mindig tanul és nem veszi észre az idő múlását. Tudják, hogy minden korosztály számára lehet nyújtani olyan sajátos élményt, amelynek hatására egy életre elkötelezett könyvtárhasználóvá válik. Az olvasók tisztelete, szeretete tette a József Attila Városi Könyvtárat azzá, ami. Ehhez a közösséghez mindig bizalommal fordulhatott a városlakó, tudta: kedvességet, emberséget, lelkiismeretes hozzáállást kap.”

(„A jövő betüből épül...” [elektronikus dok.]. A József Attila Városi Könyvtár történetének képeskönyve 1963–2013. 50 év a város szolgálatában. Szerk. Kereki Judit, Kiss Gábor, Nitsch Erzsébet. Zalaegerszeg, Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, 2013. 1 CD-ROM, 12 cm. Szöveg és képek. Működési követelmények: Adobe Reader.)

Kégli Ferenc